

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Situația se agravează.

Sibiu, 12 Martie n.

Știrile date ca positive despre apropiata demobilizare a trupelor rusești, concentrate la granițele monarhiei noastre, și în consecvență și despre demobilizarea trupelor austro-ungare, ridicate la stare de războiu și dislocate de-alungul graniței rusești, nu s'au confirmat.

Nu s'a început demobilizarea, nici la noi, și nu se va face nici în Rusia, pentru că ordinul de demobilizare al țării ruse, care se pusesse în vedere și se aștepta cu toată siguranța pe ziua începerii serbarilor jubilarie ale casei domnitoare din Rusia, nu a fost publicat încă.

Și nu se va face demobilizarea în Rusia mai ales acum, când unul din orașele turcești, necucerite de statele balcanice, Janina, a căzut în mâna Grecilor, celalalt, Adrianopolul, e pe cale să capituleze și să se predea Bulgarilor, iar al treilea, Skutari, care se apără până acum numai în contra Muntenegrenilor, cari vreau să-l aibă cu orice preț, va avea să se apere în viitor și în contra Sârbilor, cari au trimis patruzece de mii de soldați întru ajutorul Muntenegrenilor, și apoi și în contra Grecilor, cari asemenea au plecat întru ajutorul aliaților lor. Iar dacă cade orașul Skutari, se schimbă întreaga situație.

Se știe adecă, cumcă interesele monarhiei noastre nu permit, ca orașul Skutari să fie, nici al Muntenegrenilor, nici al Sârbilor, ci cer să rămână al Albaniei autonome și independente. În privința aceasta s'au purtat lungi pertractări între Viena și Petersburg, și chiar și scrisoarea Maiestății Sale, Monarhului nostru, trimisă prin principele Hohenlohe țării ruse, împreună cu răspunsul acestuia, se referă aproape numai la chestia aceasta: la decretarea orașului Skutari de aparținător Albaniei, poate chiar de capitală a ei.

Și era tare credința, că s'a ajuns la o mulțămitoare înțelegere în privința aceasta între Viena și Petersburg, și pe această înțelegere era întemeiată vestea, că acum va urma demobilizarea, și la noi și în Rusia. Se vede însă, că partidul războinic din Rusia e mai tare decât voința țării, și că diplomația rusească, care deatâtea ori a turburat situații externe bine limpezite, vrea să prepare de nou o surprindere Europei, punându-o în fața unei noue stări de lucruri.

Se poate, că-i va succeda, pentru că Turcia a arătat, că nu mai poate desvolta nici o putere de rezistență: e un corp slăbit, putred, condamnat prin neputința proprie la moarte. Când turcii tineri au răsturnat guvernul de mai înainte și au pus ei mâna pe putere, se credea pe un moment, că Turcia se va reculege și va putea aduce lucrurile barem acolo, ca pacea pe care o leagă cu statele balcanice aliate să nu fie desonorantă pentru ea; dar n'a putut face nici noul guvern turcesc alta, decât aceea ce făcuse și guvernul de mai înainte: să roage puterile mari europene, ca să intervină în favorul legării păcii la aliații din Balcani. Iar puterile mari iarăși nu puteau să răspundă alta noului guvern turcesc, de câteaceva ce au fost spus și celui de mai înainte: primiți condițiile puse de statele aliate balcanice și pacea e legată! Deosebirea e numai, că pretensiunile acestora au mai crescut, astăzi sunt mai umflate de cât mai înainte, și astfel schimbarea de guvern în Turcia s'a făcut mai curând în detrimentul, decât în favorul acestui imperiu, condamnat la moarte. Dacă rămânea vechiul guvern turcesc, pacea ar fi astăzi legată, de mult legată, și probabil că între condiții mai bune decum vor fi acelea sub cari va fi legată ea de actualul guvern turcesc.

Stând astfel lucrurile, nu e nici o mirare, că opiniunea publică din Turcia e agitată, nemulțămită și că

chiar și în sânul trupelor turcești sunt semne de o revoltă, care ca mâne poate se ieși proporții îngrijitoare. Nu e exclusă posibilitatea, ca turcii tineri să fie într-o bună dimineață măturați dela putere, în felul cum ei au răsturnat guvernul de mai înainte. Și nu e nici o mirare, dacă în fața acestei complete descurajări, aliații balcanici devin tot mai îndrăzneți, mai lacomi, și tot mai mult ar voi să aibă din corpul trecut în descompunere al Turciei, cu toate că și puterile lor sunt istovite de tot. Și earăși nu e nici o mirare, că diplomația rusă, despre care se știe, că stă la spatele statelor aliate balcanice, e atât de șireată și de nesinceră, încât nu se mai poate crede nime în ea!

Vorbirea deputatului Dr. St. C. Pop

rostită în dieta țării, la discuția generală asupra legii electorale, Joi în 6 Martie n.

„On. cameră! Proiectul elaborat de Kristóffy, adevărat că n'a cadrat în toate privințele cu dezideratele democrației în accepția ei cinstită, — a fost însă, ca concepție, mult superior celui ce se debatea acum. Proiectul lui Kristóffy n'a ajuns să fie dezbătut în cameră, pentru că partidele din opoziție s'au constituit în coaliție și au primit frânele guvernării cu condiția să întocmească ele o reformă electorală, cel puțin la înălțimea celei proiectate de Kristóffy. Constă însă, că coaliția și-a bătut joc de reformă într'un chip frivol: n'a realizat promisiunile cuprinse în mesajul regal, ci a declinat pur și simplu îndatoririle ce luase asupra-și. În astfel de împrejurări toți aderenții evoluției democratice a statului au simțit o mică ușurare, văzând că regimul coaliționist a fost înlocuit prin cel actual.

Au făcut o liniștitoare impresie în deosebi declarațiile contelui Khuen-Héderváry, declarații, pe cari le făcuse într'un timp când nu că n'avea o majoritate, dar n'avea nici partid încă. Și deși alegerile din cari a rezultat majoritatea actuală s'au făcut cu ajutorul teroarei celei mai extreme, marea opinie publică — care dupăcum am zis — aștepta de mult realizarea reformei democratice, a trecut la ordinea zilei peste alegeri, și mulți s'au împăcat cu gândul, că în cabinet era un ministru: Francisc Székely, ministrul de justiție...

T. Kállay: Bine ți-l-ai ales! (Ilaritate!)
Dr. Ștefan C. Pop: ...care în calitate de paznic al legilor țării da prin personalitatea sa tuturor celor ce sperau garanția, că legea electorală va fi înfăptuită pe temeiul propovăduit de d-sa, pentru că, în caz contrar, socoteam, că e imposibil ca actualul guvern să stea împreună cu el timp de trei ani de zile. Aveam deci credință legitimă, că ministrul de justiție nu este izolat în ceea ce privește convingerile sale.

Mulți v'au iertat, dl-or, și pentru nădrăvănia ce ați comis în lunie anul trecut, pentru că sperau, că dv. veți liniști țara cu o reformă electorală democratică cinstită, și pentru că aveau credința, că acum se va face cel dintâi pas remarcabil spre democrație.

On. cameră! Am așteptat, și iată că s'a născut minunea. La 31 Decembrie 1912 a fost publicat proiectul de reformă cel cu atâta grijă tănuț de guvern. Dela această dată desiluzia a început să cucească pretutindeni spiritele. Ne-am desiluzionat și noi, naționalitățile, cari am îndurat de multe ori invecțiile, că am fi angajați la treaba guvernului, și că n'am juca în parlament decât rolul unei opoziții artificiale. Și repet, ne-am înșelat, pentru că conform părerilor noastre — și n'avem nevoie să justificăm prin sofisme lucrul acesta — însuși conținutul proiectului de lege desminte toate speranțele noastre.

Pot să afirm, on. cameră, că în comparație cu situația de până acum, înregistrăm, în ce privește pe naționalități, un însemnat regres. (Desaprobări). Cine se ocupă serios cu problemele de stat și cine urmărește cu atenție evenimentele, a avut în mod lămurit convingerea, că covârșitoarea majoritate a partidului guvernamental, întotdeauna atentă la cuvântul contelui Ștefan Tisza, (Așa e! Așa e!) își va considera misiunea, deodată cu legiferarea proiectelor militare, de terminată, și că din clipa în care se va pune problema legii electorale, partidul se va dismembra în două formațiuni puternice, din cari una probabil va adopta o atitudine conservativă, având în frunte pe cel mai chemat reprezentant al ei, pe contele Tisza, iar cealaltă formațiune își va fixa ca singură țintă realizarea adevăratei legi electorale democratice, mărturisind șefia lui Francisc Székely.

On. cameră! Cred că fiecare din noi s'a putut convinge chiar din clipa în care a fost depusă legea pe birou, că paragrafi ei sunt toți imprimați cu pecetea individualității contelui Ștefan Tisza. Nu găsim în proiect nici o urmă a mesajului regal și nimic din declarațiile singuraticilor miniștri. Se spune anume în mesaj, că „și guvernul și-a ales ca problemă să depună cât mai

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

1. „Multe de toate” (Edit. W. Krafft, Sibiu). Cuprinde diferite obiecte de intuiție, pe lângă care e pusă câte o zicătoare rimată sau nerimată referitor la obiectul respectiv. D. e. este ilustrat un hornar cu următorul text: „Hornarul cu scara sa, urloiu ne-a mătura”. Sub găleată: „la fantană merge fata, ca să-și umple găleata”. Clopoțelul nu e mare, dar sună destul de tare” etc. Cartea cuprinde 65 bine reușite chipuri de: vase, mobile, unelte, flori etc. Este menită pentru elevii din cl. I. sau grădini Froebeliane, atât dela oraș, cât și dela sate, întrucât cuprinde lucruri pe cari le cunosc și le pot vedea în ambele locuri. E bine însă atunci, când dăm elevului cartea în mână sau i-o cetim noi, să-i dăm și unele explicații, acolo unde credem că e de lipsă, mai ales la obiecte pe care copilul încă nu le cunoaște, — nu le-a mai văzut.

2. „Cele 10 pisicuțe” (Edit. W. Krafft). Prin istorioara aceasta se introduce copilul de a cunoaște adătușia și scăderea în cercul numerilor zece. „O pisicuță sta pe fereastră și se juca. Udată numai hop, sare alta de pe casă și vine lângă fereastră”. O pisică și cu o pisică fac două pi-

sici. Pentru că 1 și cu 1 fac 2 etc. Cartea este pentru elevii din cl. I. de ambele sexe. E foarte interesantă pentru micii copilași. Cuprinde 14 chipuri bine reușite.

3. „Moșia” (Edit. W. Krafft) conține 14 ilustrații, mai ales animale domestice, sub care e pusă câte o mică descriere. a) Sub o cloșcă cu rațe. „Vă prezint pe doamna cloșcă și pe domnișorii pușori de rață. Doamna își vede pușorii pe apă și îi e frică să nu se înece”. b) Vezi ce însemnează, să nu stai lângă mama? Uite pușorul. A plecat de lângă cloșcă și abia a găsit o bucată de pâine și vezi, s'a și găsit cine să i-o ia. Și poate au să-l și bată cu ciocul. Uite-l cum fuge săracul, etc. Cartea e menită pentru elevii din cl. I. și e foarte potrivită pentru dâșii, de oarece au un interes deosebit pentru animale; mai ales pentru copiii dela oraș.

4. „Pentru fete și băieți”. (Ed. Krafft). E un abecdar ilustrat. Literile sunt în mod alfabetic aranjate. Cu fiecare inițială este un nume de băiat sau fetiță, despre care e o poezioară sau un vers scurt scris, desemnat fiind totodată și chipul respectiv d. e.

- A. Ana merge în grădina
Se oprește în loc și nece
Pune mâna pe-o tulpină,
Vrea să facă un buchet.
- B. Barbu a intrat în lac,
Vrând să prindă pește,
Însă nu-i merge pe plac
Geaba se trudește etc.

În modul acesta cartea intenționează a introduce pe elev în cunoașterea și memorizarea literelor. Scăderea cea mai mare a acestei cărți sunt numele străine. Fany, Quirina, Poly, Jenica, Karolina, de cari ne putem lipsi, cel puțin în cărți destinate tinerimii române. La aceste se mai adaugă și lipsa originalității versurilor, precum și multe greșeli ortografice. Aceste scăderi o fac nepotrivită pentru lectură în mână copiilor nostri. — Ea însă devine foloșitoare, după ce se vor delatura scăderile indicate.

5. „Cartea celor doi sbârliți” (Ed. Ștefan, București). Cuprinde 30 istorioare morale ilustrate, aranjate în versuri:

De Petriche cel sbârilit.
Voi de mult ați auzit...
Și de Tina nespălată
V'a vorbit mama și tata,
Căci era vestită în țară
De sbârilită și murdăra.

„Gică și Lică cei somnoroși”. Mama îi ceartă pentru că nu se scoală; vine cu mătura, dar ei nu se mișcă. Atunci tata chiamă servitorii, prind de pat și îi duc cu pat cu tot în mijlocul străzii și îi lasă în ploaie. Ploaia însă nu înceată și patul plutește cu ei până în piață. Acolo abia se trezesc răzbiți de frig și de ploaie. Istori-oara aceasta mi se pare exagerată, copiii singuri se vor mira de conținutul ei. Istori-oarele trebuie să corespundă cât se poate

adevărului. Dacă și nu s'au întâmplat în realitate, trebuie să fie totuși probabile.

În felul acesta sunt scrise cele 20 de istorioare. Unele dintre ele destul de bune și moralizatoare, unele însă nu corespund, într-un cât nu se apropie de adevăr. Aceasta însă este o condiție neapărat de lipsă. Cartea e tradusă din limba germană (Der Strubli Peter u. Strubli Lizi), și este menită pentru cl. I. II.

6. „Bună dimineața la Moșă ajun”. (Edit. Ștefan, București). O colecție de diferite ilustrații, sub care e pusă câte o istorioară scurtă sau numai câte o frază explicativă a chipului respectiv. D. e. Un băiat doarme pe paie, lângă el este un corn de suflat și un băț. „Obosit de drum și de căldură prietenul Costică a adormit pe paie”. O babă aleargă călare pe mătura. „Doamne ai milă de suflatul acestei babe bătrâne, care a înebunit. Ea crede că vede pânză de paiangeni printre stele și a plecat călare pe o mătură, ca să curețe cerul”.

N're nici un senz și la o nouă ediție ar trebui omisă. Cartea cuprinde 21 de ilustrații mai mult hazlii cu puțin fond moral sau aproape de loc. Are scopul a servi cât mai mult ca să deprindă ochiul cu chipuri și colori și să servească ca variație în consumarea timpului pentru copii mici.

Titlul broșurei nu corespunde întru nimic conținutului. Sub titlul dat ne-am așteptat să vedem reproducere chipuri de Cră-

curând pe biroul camerei proiectul de lege referitor la reforma electorală și crede să poată prezenta din parte-i corpurilor legiuitoare această reformă în acel sens, ca să fie realizată în temeiul principiilor sufragiului universal. Acest lucru se spune în mesajul de tron, iar contele Carol Khuen-Héderváry a garantat realizarea votului universal prin următoarea declarație (citește): „Din parte-mi doresc să declar cu ocazia asta numai atât, că am de gând să întemeiez reforma asta mare pe principiul votului universal, cu eliminarea sistemului pluralist”.

Deci atât mesajul, cât și declarația primului ministru vorbește de sufragiul universal, și cine cunoaște relațiile, cine cunoaște cauzele care au determinat schimbările situației și împrejurările în care a venit dl. Ladislau Lukács, vedea în dl. Lukács o expresie cu mult mai pregnantă, mai categorică a votului universal, decât în contele Khuen-Héderváry. Intregă opinia publică și noi cu toții aveam credința, că aceasta va merge și mai departe în direcția democratică, decât cum ne promisese contele Khuen-Héderváry. Și a venit proiectul de lege, care nu atinge nici minimul universalității, și a venit comisia electorală, care nu numai că n'au avut în sanul ei nici umbră de opoziție, ci a exclus până și pe unii din cei mai respectabili membri ai partidului, cari în vârtutea distincțiunii și valorii lor individuale aveau în fața opiniei publice legitima pretențiune de-a se rosti și ei asupra unei probleme atât de cardinale.

N'am de gând să fixez valoarea personală ce pot să o reprezinte în partid singuraticii membri, cred însă că un ministru de talia lui Francisc Székely, un fost vicepreședinte al camerei cum e Ludovic Návay, că un atât de distins și de agil membru al partidului guvernamental, cum era Alexandru Pál, pe care l'am văzut însuși pe timpul coaliției jertfindu-se aici pentru principii dv., — cred, zic, că personalități ca acestea, câtă vreme rămân credincioase punctului lor de vedere principiar și câtă vreme — neputându-și afirma convingerile în partid — îl părăsesc, nu trebuie desconsiderate. N'au putut deci să ia parte în consfăturile comisiei electorale nici acei membri ai partidului, cari erau cunoscuți ca aderenți ai dreptului electoral democratic, în vreme ce am văzut o comisie, în care în special deputații transilvăneni erau reprezentați într-un număr covârșitor.

Noi cei ce ne-am făcut aici datoria de control în calitate de deputați opoziționali, — nu știm cu ce rezultate, — n'am fost aici măcar întrebați, noi, cari reprezentăm circumscripții naționaliste și cari în virtutea chemării ce avem și în baza situației noastre trebuie să ne interesăm mai intensiv de mizeria și de necazurile poporului nostru, n'am fost întrebați încă niciodată, dar frații sași, cei ultrampilați și oropsiți (Iaritate!) au fost în adevăr în mare număr reprezentați în comisie. Nu voi să întind vorba, dar avertizăm cu tot dinadinsul camera, să nu creadă în chipul ce i-l zugrăvesc deputații transilvăneni, să nu creadă că e atât de trist acel chip, cum zic ei, și cum ne înfățișează ei — „tabloul îngrozitor și întunecat al viitorului ungurimiei din Ardeal” — tablou pictat de deputații de dincolo de Dealul Craiului, în special de dl. deputat Desbordes, atât de impresionant, cu efecte atât de plastice, în vorbirea dsale saturată de un patriotism candescenț, care a fost o adevărată carmen lugubru.

Cunosc și eu referințele din Ardeal, pentru că sunt ardelean, și dacă deputații ardeleni au adresat poporului nostru atacuri, noi respingem aceste atacuri și le reducem la valoarea lor adevărată. Alt lucru n'o să prea am, pentru că sunt deplin pătruns de credința și sunt adânc conștienți, că ori ce argumente sunt zadarnice, — eu și așa nu voi putea să schimb nimic în legea asta.

În Ardeal trăiesc și frații noștri sași, cari au căpătat pământurile cele mai fructifere, cele mai frumoase. Există și popor săcuiesc, și pătură intelectuală maghiară, mică la număr.

Sașii, cari sunt acum de șapte veacuri și jumătate la noi — de cumva ați binevoit să cetiți istoria lui Mihail Horváth, — când au imigrat, au primit pământurile fraților lor români și acești frați români au fost sclavii lor până la 1848. Vă mai puteți mira dv., că poporul săsesc e mai inteligent, mai bogat, mai înstărit, cu deosebire în baza așa zisului zvei Kinder-System, — pentru că nu s'au sporit prea mult, — câtă vreme poporul românesc, har Domnului, e bogat în astă privință? Repet, vă mai puteți mira, că Sașii sunt mai avuți, mai culti? Cum puteți pretinde ca un popor, care a purtat jugul robiei timp de cinci veacuri și jumătate, să aibă o cultură la fel?

Dar are poporul nostru o admirabilă însoțire, pe care voiesc s'o fixez, și anume, că deși a fost rob (Desaprobări), două regimente românești au apărut părțile țării dela nordost și dela răsărit și le-au apărut cu atâtă glorie. Fiecare filă din istoria regimentelor grănicărești dela Orlat și dela Năsăud e o mărturie strălucită a eroismului lor. Trebuiau să aperse aceste meleaguri și n'au avut vreme să se îmbogățească. A evoca imagini de groază despre acest Ardeal și a afirma, că acolo s'ar da pe față tendințe disolvante: e tradare de patrie. Când ne aflăm într-o situație internațională ca cea prezentă, când era aproape posibilitatea, ca dorobanții români să lupte umăr la umăr cu honvezii maghiari, — a afirma, zic, neadevăruri atât de sfruntate și a te înfința cu astfel de proiecte de lege, să mi se ierte, e împotriva intereselor patriei.

Dnii Ernest Desbordes, R. Schuller și ceilalți domni, n'au dreptul să se ridice împotriva acestui popor, n'are dl. Schuller să ceară până și urcarea consuli, și dacă de dragul lui nu se pot totuși alcătui legi speciale pentru Ardeal, vă rog să binevoiți a-i asigura dsale majoritatea, și sfântă e pacea, pentru că proiectul — zice dsca — nu folosește ungurimii. Întreb, sunt scoalele lor atât de controlate ca ale noastre, încât să le atârne și lor deasupra capetelor sabia lui Damocle, ca deasupra capetelor noastre? Ei pot să trăiască foarte fericiți, dar ian dați-ne și nouă sute de mii și milioane în scopurile instrucțiunii, cum le dați lor, și vă asigurăm că nu vom mai fi înapoiți nici noi.

On. camera! Să nu judecați împrejurările prin ochelari falși și să nu credeți, că în țara asta ar fi atât de nenorocit ungurul, după cum vă îmbată cu povești deputați transilvăneni. Eu sunt ardelean, și deși m'am mutat de acolo în Ungaria cam de vre-o 23 de ani, contactul l-am menținut mereu. Cea mai mare parte a oamenilor din Ardeal are ideea fixă, că sunt porodite de principii cu toții și în consecință formulează exigențe, pe cari bietul Ardeal nu le poate suporta. La fiecare distanță de postă se înalță câte un castel, care avea

odinoară un domn de castel, iar pământul s'a dus și democrația și progresul nu e în stare să le replătească risipa din anii lor cei buni. Evoluția sănătoasă nu tolerează existențele ce nu se pot menține la suprafață prin propria lor forță.

Așa sunt stările în Ardeal și așa trebuie judecate, și atunci n'am mai asculta veșnicile povești de primăvară, despre pretențiile nizuinți de separațiune din Ardeal. Ori de câteori s'a făcut încercare de-a concretiza aceste povești prin desvelirea câte a unei conspirații, sfârșitul a fost totdeauna un deplin nesucces. Așa s'a sfârșit și farsa lui Kristóffy, când cu împănarea împrejurimilor Bradului cu soldați me, și tot cu fiasco s'a terminat și manevra lui Bánffy, care voia să descopere cu ori ce preț conjurațiunea.

On. camera! Am socotit, că e necesar să spun lucrurile astea, ca să apar, față cu atacurile ce i s'au adresat în mult preocupată comisie electorală, pe poporul care dă patriei pe cei mai excelenți ostași.

Dv. spuneți, că proiectul nu este îndreptat împotriva națiunilor nemaghiare.

Voi aminti un singur caz pregnant și nici n'am să mai vorbesc despre altceva. Pofțiți și consultați, atât referitor la dreptul electoral activ, cât și la cel pasiv, alineatul al doilea al §-ului 172 din legea V. 1878: „cine comite vina aceea anumită (Agitația împotriva vre-unei naționalități etc.) este lipsit atât de dreptul electoral activ, cât și de cel pasiv”.

Nimenea nu poate trage la îndoială, că suntem un stat poliglot. Tendința e să nu fim, dar deocamdată totuși suntem. E tot atât de cert, că suntem oameni și că suntem supuși legilor evoluției. Întreb, ne putem oare închepi pentru cazul când noi Românii, Ungurii și Sașii ne-am împăca și am fi frați dulci unii altora, să nu mai fie la ordinea zilei crima de care se vorbește în paragraful din chestiune? Agitația împotriva unei naționalități are doar o gradatie atât de vastă, încât nici nu i se poate da o expresie adecvată în dispozițiunile legale. De multe ori nici cea mai furioasă, cea mai sălbatică ieșire nu este calificată de agitație împotriva nați nalității, iar de alteori dacă jurații cred de cuvânt, este declarat agitator până și copilul care duce articolul agitatoric la tipografie. Eu cunosc un caz similar, — jurații din Cluj au declarat vinovat pe învățacul de tipografie.

Când dv. instituiți impedimentul față de cei ce au fost osândiți pentru câștiguri frauduloase la închisoare ori pușcărie de peste trei ani, când dv. voiți să infierați urâtă crimă a votirii, tot atunci adoptați în proiect și paragraful, cu ajutorul caruia dv. puteți lipsi de dreptul electoral pasiv și activ pe fiecare bărbat inteligent român. (Întreruperi: Dacă agitații!)

Vă rog să compăniți acest paragraf, pentru că dacă v'ați pune mâna pe inimă, nu m'ați putea da alt răspuns la întrebare, decât că niciodată n'a fost osândit vre-un ungur pentru agitație împotriva românilor. (Contraziceri). Pe noi Românii, însă ne-au osândit cu atât mai des, cel puțin la 200 de ani temniță, la câteva sute de mii pedeapsă în bani și la confiscarea atâtor zăre ale noastre. Aceasta e chestiunea cea mai dificilă, pentru că are o gradatie atât de nepușcabă. Dacă v'ar spune cineva: Iubiți-vă limba maternă și însușiți-vă în ea cunoștințele elementare, și asta ar putea să fie calificată de agitație. (Desaprobări). Ceeace afirm pot să și dovedesc. D-na Viad a fost

condamnată, pentru că a îndemnat pe copii să învețe limba românească.

L. Okolicsányi: Nu, ci pentru că le-a zis să nu învețe ungurește!

Dr. St. C. Pop: Nu-i adevărat! A zis, că sunt datori să învețe în limba românească. Aceasta a fost și acuzația. (Sgomot).

Am constatat, on. camera, că mesajul regal vi-a impus datoria să prezentați un proiect de reformă electorală întemeiat pe sufragiul universal. Am constatat apoi, că miniștrii au făcut promisiuni în acest sens. Am constatat în sfârșit, că sunt foarte puțini între dv. de cei cari să nu fi făcut promisiuni la fel, și în ciuda tuturor promisiunilor văd proiectul acesta, pe care dv. îl primiți cu multă plăcere și cu aplauze. Lucrez asta, on. camera, a decepționat adine și pe cei ce credeau în dv. Și după ce sunt conștienți, că viața acestei legi e limitată de viața regimului dlui primministru Ladislau Lukács, și după ce mai sunt conștienți că acțiunea pentru reforma electorală nu numai că nu a lăncizat, ci va izbucni încă și cu mai multă intensitate, și după ce dezvoltarea democratică a Ungariei nu este asigurată fără legiferarea sufragiului universal, eu nu primesc proiectul de lege, ci declar și în numele partidului meu, — președintele fiind bolnav — că noi nu mai dorim să mai luăm parte în discuție, ci vom continua acțiunea noastră, (Mai multe voci: Muncă de șobolani!) activitatea noastră, ca să realizăm adevărata lege electorală, și sper că pentru această țintă se vor afla în Ungaria bărbați adevărați, cari să aibă și curajul de a și împlini ceea ce promit. (Aprobări)*.

Imediat după deputatul naționalist român Dr. Ștefan C. Pop a luat cuvântul contele Tisza István, care a rostit o vorbire lungă în favoarea proiectului de lege din desbateră, iar în chestia româna a spus următoarele:

„Onorată cameră! E o chestie cu mult mai însemnată acum la ordinea zilei și mă tem, că aceea ce voi spune în legătură cu chestia aceasta, va reclama în măsură cu mult mai mare binevoitoarea indulgență a casei, decât să mă pot estinde în mod mai amănunțit și mai cu adâncime asupra celor particularități ale chestiei de naționalitate, pe cari stimatul domn deputat antevorbitor a aflat de bine a le țese în vorbirea sa. Acum deci numai pe scurt vreau să accentuez și să constat față de cele spuse de domnul deputat, că orice să spună domnii deputați, e fapt nediscutabil, că sub a-suprirea maghiară românilor din Ardeal s'a dezvoltat în proporții urieșe în cele materiale și spirituale. (Așa e!). Adaig, că apariția aceasta, în sine luată, e o apariție îmbucurătoare, pentru că Ungaria și corect înțelegerea politică națională maghiară trebuie și îmbrățișeze orice putere vie de pe teritoriul țării și nu poate decât numai să se bucure de înmulțirea forțelor, ievască-se ele la orice punct și în orice ram al societății (Așa e!).

Cumcă apariția aceasta, creșterea în măsură mare a forțelor materiale și intelectuale ale românilor, provoacă sentimente îngrijitoare, mai ales în părțile ardelenale ale țării, este a se atribui numai faptului, că există sămănători de neghina, cari contrar armoniei mari de interese, și cu neînțelegerea, că această armonie de interese leagă viața, existența și dezvoltarea națiunii maghiare și române, avizându-le la olaltă, zic, neînțelegând aceasta, își află rolul de foarte dubioasă valoare, în sămănarea neghinei între națiunea maghiară și română, năzuindu-se a deștepta în

ciun: Cete de colindători, Crai, Irozi, țurcă etc. urmate de mici explicații potrivite,

7. „Treii copii drăgălași” (Haimann libr. edit., București). Cuprinde o istorioară mai lungă despre trei copii ai unor părinți din România. Descrie cum își petrec ei peste vară la moșia lor, cum culeg flori, cum le istorisește mama povești frumoase. Fiindcă aveau inimă bună, se duceau și dădeau pisicilor de mâncare. „Toți copiii trebuie să aibă inimă bună, căci numai pe cei buni îi iubește toată lumea”. Se duceau la câmp și se uitau cum lucrau țărani, îi întrebau despre mai multe lucruri de ale câmpului. După ce se întorceau acasă, fiecare se apuca de lucru. Nini curăța cartofi, Puiu stropia florile. „Ce bine fac copiii, când întreabă și învață de toate! Numai astfel se fac demni de iubirea tuturor și devin oameni folositori societății”.

În modul acesta este scrisă cârticea. Într-un stil foarte ușor și instructiv. Are 20 de aquarele și gravuri foarte frumoase. Este menită pentru elevii din cl. II.—IV., mai ales pentru cei dela orașe.

9. „Fetița cu bonetul roșu”. (Edit. Sfetea, București). Povestea aceasta tradusă din limba germană e atât de răspândită aproape la toate popoarele culte. Textul este, așa cred, cunoscut la toți. Copiii o ceteșc și povestesc cu plăcere, mai ales cei mici. Chipurile încă sunt bine reușite.

9. „Basme alese pentru copii”, (Edit. Sfetea, București). Conține patru istorioare; a.

Fetița cu bonetul roșu. E tot de acelaș cuprins, ca în cartea precedentă, cu puțină schimbare. b. Prințesa adormită. Un împărat avea o fată frumoasă. El a făcut un ospăț mare și a chemat și pe două ursitori. Pe a treia ursitoare n'a chemat-o, pentru că ursește tot lucruri rele. Pe când erau toți veseli, a venit a treia ursitoare și a zis: „fiindcă nu m'ai chemat și pe mine la masă, fata împăratului când va fi de 15 ani se va înțepa într-un fus și va muri”. Una dintre ursitoarele cele bune a zis: „să nu moară, ci să doarmă 100 de ani, și atunci s'o trezească un fiu de împărat”. Cum au zis ursitoarele, așa s'a și întâmplat. Aici ese la iveală puterea ursitoarelor, cum credeau oamenii în ursitori în timpurile mai vechi. Cred, că din punct de vedere educativ nu are nici o importanță și pentru copii e de puțin interes. Cu excepția acestei povestiri cartea e bună pentru copii din cl. III.—VI.

10. „Cele șase lebede”. (Edit. Kraft). Aici se istorisește despre un împărat, care avea o fată și șase băieți. Împăratul fiind vădov, mergând odată printr-o pădure foarte mare s'a ratăcit. A dat de o casă, în care locuia o vrăjitoare cu o fată. Vrăjitoarea i-a dat de soție pe fată, care asemenea era vrăjitoare. Împărăteasa ca să scape de copii, a aruncat peste ei 6 cămăși fermecate, prefăcându-i îndată în 6 lebede. Fata (sora lor) a plecat să-i caute. I-a și găsit. Lebedele s'au rugat să le facă la fiecare câte o cămașă din crini sălbatici, dar să nu vor-

bească, nici să nu rădă până va isprăvi. Fata, ca să nu vorbească cu nime, s'a suit într-un pom. A văzut-o un vânător, a luat-o de soție, făcându-o regină. Dar se înțelegeau numai prin semne.

După un an a născut un copil. Mama vitregă a regelui a omorât copilul, punând vina pe regina cea tină. A mai născut un copil și cu acela tot așa s'a întâmplat. Atunci au condamnat-o la moarte, dar ea nu zicea nimic, ci cosea, cosea să isprăvească cămășuțele. În momentul când voiau s'o ardă, au apărut cele 6 lebede, fata le-a sarutat, le-a îmbrăcat cămășuțele, prefăcându-se iară în 6 prinți frumoși. Cel mai mic rămăsese cu o aripă nelindându-i măneca isprăvită.

Povestea, alfel destul de interesantă, devine nepotrivită ca lectură pentru copii, din cauza episodului cu omorarea celor 2 copii și ai reginei. Eliminându-se partea aceasta, ea e acomodată pentru copii.

11. „Povestea lui Robinson” (Edit. Sfetea, București). Cartea cuprinde 12 pagini în care e descrisă pe scurt viața lui Robinson: Cum a scăpat la mal pe o insulă, cum și-a făcut o plută, ce și-a luat cu el, cum a mântuit pe săbaticul Vineri, cum au plecat mai departe amândoi, cum au ajuns iarăș acasă la părinți aflându-i de tot bătrâni.

Cartea e tradusă din limba germană și ar fi bine, dacă ar fi răspândită cât se poate de tare, pentru că deși e o traducere, dar

este poate una dintre cele mai instructive. Pe lângă ediția aceasta prescurtată s'a tipărit în România și o ediție mai mare, împărțită în trei părți (3 broșuri) tratând mai multe episoade din viața lui Robinson. Este potrivită pentru elevii din cl. III.—VI.

De încheiere îmi permit a face următoarele constatări: 1. Toate cărțile aici indicate sunt menite în prima linie pentru copiii dela orașe. Pentru cei dela sate ele pot avea înțeles numai în parte.

2. Având în vedere numele ilustrațiilor, aceste cărți pot fi cu succes folosite mai mult pentru copii de tot micii dela 3—6 ani, cari află multă distracție în privirea și discutarea singuraticelor chipuri și scene cuprinse în aceste cărți, mai ales când privirea în ele se face prin intervenția părinților, cari cetind cuprinsul, le vor veni copiii în ajutor la explicarea singuraticelor ilustrațiuni.

3. Ca lectură pentru copiii, cari știu deja celi, sunt bune toate, cu excepția următoarelor: 1. „Pentru fete și băieți”. 2. „Basme alese pentru copii”. 3. „Cele 6 lebede”, cari numai atunci vor fi potrivite, dacă se vor schimba în modul indicat la fiecare în parte.

Sibiu, 21 Aug. 1912.

Victoria Joandrea Popovici,

concetătenii români, cari trăiesc în Ungaria dispoziție și sentimente de nemulțămire, me-nite să slăbească politica maghiară. (Așa e!)

Onorată cameră! Cu cât mai din a-dins sunt pătruns de adevărata armonie de interese dintre maghiarime și românie, cu atât mai fatală, mai greșită îmi pare năzu-ința aceasta și această direcție politică (a-probări) și de aceea e și foarte natural, că precum cu adevărată simpatie voi sprijini orice interes îndreptățit al rasei române, al naționalității române, tot așa mă vor afla dom-nii în fața lor cu slabele mele puteri la toate ocaziunile, când dvoastră veți desvolta vre-o muncă, de bună seamă de bună credință, dar după mine, păgubitoare pentru neamul dvoastre.

Și ca de încheiere încă un lucru, ono-rată casă! Domnul deputat a stins luptele vitejești, pe cari concetățenii de limbă ro-mână ai țării acesteia le-au purtat în trecut. Nime nu le trage la îndoială. În sufletul fiecărui Maghiar cu gândire corectă e vie conștiința gloriei comune. Și domnul depu-tat a vorbit și despre aceea, că poate în viitorul apropiat soldații maghiari și români vor trebui să lupte umăr la umăr. Nici a-ceasta nu ne scapă din vedere. Dar atunci întreb: oare tonul întrebunțat de stimatul domn deputat în vorbirea sa de astăzi se potrivește între aceia, cari se provoacă la amintirile din trecut și la misiunile din vi-tor și ne fac nouă imputare că scăpăm din vedere această solidaritate? (Așa e!).

Contele Tissa a vorbit apoi pe larg despre legea electorală, aflătoare în discuție.

Din România.

Sărbătorirea domnului D. A. Sturdza.

Luni domnul D. A. Sturdza, fostul șef al partidului național-liberal din România și secretar general al "Academiei Române" a împlinit anul 80-lea al etății sale laborioase. Din acest prilej amicii săi politici, membrii și frunzașii marcanți ai partidului, s'au pre-zentat în număr mare la dânsul, sub con-ducerea actualului șef al partidului, a dom-nului Ionel I. Brătianu, pentru a-i exprima recunoștința pentru munca depusă în trecut în folosul patriei sale. Domnul Brătianu i-a rostit o frumoasă cuvântare și i-a predat o statuie mică de bronz, reprezentând munca, simbol al însușirii caracteristice, pe care o are acest înțelept bărbat de stat al Ro-mâniei. La cuvintele elogioase ale dui Brătianu și la aclamările sgomotoase ale însoțitorilor sei, dl Sturdza a răspuns adânc emoționat, mulțumind pentru acest act de recunoștință față de activitatea sa desvoltată în folosul țării românești.

Tot atunci membrii "Academiei Ro-mâne" cu locuința în București s'au adunat la Academie și au mers la domnul Sturdza pentru a-i prezenta omagiile lor ca semn de admirație pentru munca depusă de dânsul întru servirea intereselor țării, în calitatea sa de bărbat de stat, de om politic și de reprezentant de frunte al culturii românești.

Toate comitetele din provincie ale partidului național-liberal au trimis apoi Luni telegrame omagiale domnului Sturdza. Dorim și noi ca Dumnezeu să-i lungască tirul vieții până la cele mai adânci bătrânețe!

Donă telegrame.

Joi, în prezența țarului rusesc, s'a pus peatra fundamentală a monumentului ce se va ridica în Petersburg în memoria mare-lui duce Nicolae Nicolaevici, care în 1878 fusese comandantul armatei rusești în ră-sboiul ruso-tureco-român.

Președintele comitetului statuii, pri-mul adjutant al țarului, D. Scalon, a înști-nțat pe regele Carol al României, despre aceasta prin următoarea telegramă:

M. S. Regelui Carol,

București.

Punerea pietrei fundamentale a mo-numentului pentru comemorarea defunctu-lui feldmăreșal și Mare-Duce Nicolae Nico-laevici, a avut loc astăzi în prezența M. S. împăratului.

Comitetul are onoarea de a saluta, în persoana Majestații Voastre, pe fratele de arme al defunctului Mare-Duce și pe eroul glorioasei campanii din 1877-1878. Strălu-cutele fapte de arme ale Majestații Voastre, care a comandat în persoană trupele ru-sești și românești în fața Plevnei, vor fi imortalizate pe monument prin relieful repre-zentând luarea redutei Grivița.

Dimitri de Scalon.

La această telegramă M. S. regele Carol a trimis răspunsul următor:

Excelenței Sale General-Adjutant, Di-mitri de Scalon,

Petersburg.

Mulțămesc sincer Excelenței Voastre pentru amabila telegramă, prin care mă în-

formați, că piatra fundamentală a monu-mentului ce se va ridica în onoarea Mare-lui-Duce Nicolae Nicolaevici, prea scumpul și regretatul meu frate de arme, a fost pusă în prezența M. S. împăratului. Viu mișcat de megulitoarele cuvinte, cu cari însoțiți a-ceastă comunicare, Mă bucur la gândul, că orașul de reședință a împăratului va ve-dea ridicându-se în curând acest frumos monument, destinat a eterniza amintirea marilor fapte de arme ale gloriosului ră-sboiu din 1877—1878 și a aduce un cuve-nit omagiu memoriei valorosului mare-duce și a acelora, cari l-au secondat din toate eforturile lor și din toată inima lor, în aces-tă lăudămemorabilă.

Profit cu plăcere de această împreju-rare spre a reînvi Excelenței Voastre asi-gurarea sentimentelor mele de prietenie.

Carol.

Un așezământ umanitar.

Duminecă, la 23 Faur 1913, n. și-a ținut "Reuniunea română de înmormântare din Sibiu", a 13-a adunare generală ordinară, sub conducerea prezidentului-director P. Lucuța. Înștiințat la 1900, în restimpul de 12½ ani, acest așezământ, creiat cu scop „de a da ajutorul recerut și a îngriji de în-mormântarea cuvenită a membrilor”, a sărit cu ajutorul său în 204 cazuri de moarte, întâmplate între membri. Despre binele, ce s'a revărsat, prin aceste ajutoare, asupra moștenitorilor membrilor răposati, ar putea aduce prețioase mărturisiri cele 123 familii de economi, mare parte zileri, cele 34 fa-milii de meseriași și cele 47 familii din clasa așa zisă a inteligenței, cărora au ap-artinut cei 204 membri răposati. Totalul membrilor înscriși la Reuniune e de 797, dintre cari 78 primiți în 1912. Ajutoare a plă-tit în total cor. 30.528.90, dintre cari cor. 3.899.92, drept 10% statutare detruse din ajutoare, s'au dat fondului „Azilului”.

În anul 1912 direcțiunea Reuniunii, condusă de scopurile înalte umanitare, ce le are Reuniunea, și în vederea chemării de căpetenie a ei, de a da ajutorul recerut și a îngriji de înmormântarea cuvințioasă a membrilor, pe care numai așa o poate ajunge, cu mai multă ușurință, dacă ea în-sași va dispune de o întreprindere proprie de înmormântări (pompe funebre), a cum-părat toate obiectele, foste proprietatea în-treprinderii de pompe funebre Fr. W. Elges, pe care, pentru a putea corespunde tuturor așteptărilor publicului, a îmbogățit-o cu cos-tigie nouă, cu cruci, cu acoperitoare, cu cununi etc., de așa, că întreprinderea poate face înmormântări, în Sibiu și afară de Sibiu, pentru oameni avuți și pentru cei mai săpătați. În afară de considerantul a-mintit, la cumpărare s'a mai avut în vedere, ca venitul curat să intre la fondul „Azilului”, chemat să adăpostească pe bătrânii noștri neputincioși și pe orfanii noștri, mai de-parte, ca lucrările de măsurit, de lustruit etc., să se facă de oameni de ai noștri și tot oameni de ai noștri să fie angajați în prăvălia întreprinderii și la celelalte lucrări, cum sunt îngropătorii (cioclii) și celelalte. Cu un cuvânt s'au avut în vedere scopuri naționale, comerciale și industriale românești. Prăvălia este plasată în casa fabri-cantului G. Moess din Strada Quer Nr. 3, iar cu conducerea afacerilor de înmormân-tări s'a încredințat membrul din direcțiune, dl Ioan Roman, patronul salonului de bar-bierie, ce se găsește peste drum de prăvălie.

Afacerile bănești ale Reuniunii ne dau următoarele date: în 1912 s'au încasat în total cor. 4.260.41, dintre cari taxe à 60 bani cor. 3.102.08, iar interese după scrisuri fonciare etc., cor. 802.97. Între cheltuielile ei se numără: ajutoare după 13 cazuri de moarte din 1912: cor. 2.464.50, remunera-țiuni cor. 325, Suma totală a averii Reuniu-nii e de cor. 18.259.87, cu un sporiu de cor. 1.552.51 față de 1911.

Fondul „Azilului” a primit coroane 246.45, sau 10% după ajutoare, iar cor. 112.17 interese după depuneri. Fondul pro-priu al „Azilului” a ajuns suma de cor. 3.908.21; Fondul Pant. Lucuța al „Azilu-lui”, cu interesele de cor. 45.76 și cu cor. 52, onorarul prezidentului Lucuța pro 1912, cedat fondului, a ajuns la cor. 975.72; fon-dul Vic. Tordășianu, cu interesele de cor. 34.78, cu cor. 39 onorarul secretarului Tor-dășianu pro 1912 cedat fondului și cu cor. 5, dăruite de acesta, a ajuns la cor. 745.83; fondul căpitanul Ion Toma, cu interesele de cor. 115.39 pro 1912, a ajuns la cor. 2.411.71, iar fondul Petru Giora, cu interesele pro 1912 de cor. 13.62, a ajuns la cor. 222.43, fiind suma totală a tuturor aces-tora cor. 8.263.90. Suma totală a averii Reuniunii și a fondului „Azilului” e de cor. 26.523.77, cu un creșcănt total de cor. 2.025.57, față de anul 1911.

Adunarea generală a luat raportul ge-neral pro 1912 la cunoștință; a aprobat cumpărarea întreprinderii de înmormântări, în legătură a obligat pe moștenitorii mem-brilor răposati să se folosească la cazurile de înmormântări de întreprinderea Reuniu-

nii, îndrumând totodată direcțiunea să facă apel către preoțimea și ceilalți cărturari ai noștri, din toate părțile, să îndemne po-porațiunea să sprijinească această întreprindere umanitară și folositoare; a apro-bat socoteliile în regulă purtate; a espri-mat condoleanțe pentru membrii răposati. La finea adunării, veteranul prezident-di-rector, dl Pant. Lucuța, cu considerare la vârsta înaintată și la starea-i sanitară sdrun-cinată, mulțumind pentru încrederea, ce i s'a dat dela întemeierea Reuniunii a cerut, ca adunarea generală, să-l absoalve de onori-fica misiune de prezident director al ei, promițând că și pe viitor va lucra după putință la promovarea afacerilor umanitare ale ei. După ce dl Lucuța n'a cedat stă-ruitoarelor invitări de a revoca demisia, adunarea generală, la propunerea membru-lui I. B. Boiu, paroh, îl declară cu multă însuflețire prezident onorar al Reuniunii, cu dreptul de a prezida ori când ședințele di-recțiunii și ale adunării generale. După re-tragerea dlui Lucuța, adunarea generală, sub prezidenția dlui Boiu, a hotărât, ca di-recțiunea, în vârtutea §-lui 13 din statute, să convoace o nouă adunare generală cu unica chemare de a alege pe directorul prezident al Reuniunii.

„Dreptul Iov”.

NOUTAȚI.

Damele dela crucea roșie austriacă.

Profesorul universitar veneț *Olermont*, care a sosit de pe câmpul de război, a ținut la reuniunea medicală o prelegere despre cele experiate în Balcani și a descris în culori nu tocmai de laudă activitatea damelor, ca infirmiere voluntare în războiul amintit. Profesorul a zis, între altele, că surorile de caritate au făcut servicii excelente la îngri-jirea răniților; însă infirmierele voluntare s'au dovedit cu desăvârșire nefolositoare. Nu pentru că n'ar fi avut cunoștințe posi-tive; ci pentru că nu voeau să lucreze, și se fereau cu greață de boalele mai grave, fără să cugete câte greutate pricinuesc medicu-lui și câtă suferință aduc nenorociților ră-niți desconsiderați. Infirmierele, până când medicii făceau operațiuni, își arătau simpa-țiile conversând cu ofițeri mai ușor răniți. În război omul trebuie să lucreze acolo, unde cere necesitatea, ear dorințele și înclinați-u-nile noastre în astfel de cazuri trebuie înlă-turate. — Cuvintele energicului profesor erau spuse la adresa damelor infirmiere vo-luntare din Viena și Sofia.

*

Pentru palatul păcii. Toate națiunile trim-it câte un dar pentru palatul păcii de a Haga. România a trimis mai multe covoare na-ționale; Italia a dat marmoră de Carrara, Franța gobelinuri, Austria obiecte de bronz; Ungaria va trimite patru vase decorative.

*

Școlare. Nemții din comuna de lângă Arad, Aradszentmárton, au adunat cu multă râvnă cam 20 de mii coroane, ca să facă o școală germană, în care copiii lor să înțeleagă limba de propunere. Acțiunea a-ceasta, firească și pedagogică, este privită cu ochi dușmănoși de „patrioții” aradani, cari se tem, că pilda locuitorilor din co-muna sus numită va fi urmată de popo-rațiunea germană a comitatelor marginase, — și atunci earăși se primejduiește biata țară.

*

Patriotism. Colecta italiană, pentru scopuri de aviație militară, a dat până a-cum un rezultat de *trei milioane* și 300 de mii lire. Din suma colectată se vor cum-păra aeroplane și baloane dirigeabile, con-struite în fabricile din Italia. Însuflețirea fraților noștri italieni să fie îndemnată și pen-tru alții.

*

Impotriva serviciului militar de trei ani. Partidul social democrat din parlamen-tul francez a înaintat un proiect de lege în contra serviciului militar de trei ani, care pentru țară înseamnă o nouă sar-cină aproape de o jumătate de miliard de franci. Proiectul de lege are și două capi-tole foarte interesante: unul pretinde, ca toți neînșurații trecuți de 30 de ani să fie supuși la dare; al doilea capitol cere, ca toate familiile fără copii să plătească dare dublă; — numai în felul acesta se vor pu-tea ușora sarcinile milioanei de muncitori.

*

Se ieftinește zahărul. Comitetul fabri-celor de zahăr din țara noastră a hotărât să reducă prețurile pe zahăr, și anume cu 2—4 coroane după 100 de chilograme.

*

† **Mironel Ilarie Oprea**, bășelul de 3 ani al părintelui Ioan Oprea, administrator protopresbiteral în Timișoara, a decedat Duminecă și a fost înmormântat eri, Marți în cimitirul gr.-ort român din Fabricul Timișorii. Odihnească în pace!

Un concert interesant. În sala dela U-nicum va concerta mâine Joi seara, dom-nul *Ardelean*, care va cânta din *fluer ciobă-nesc* cele mai grele și frumoase piese de L'szt, Bruch, Brahms, Bach, Dinicu, Popo-vici Chop'n, și alții. Domnul Ardelean va fi acompaniat de un cvartet admirabil. Suc-cesul dlui Ardelean, ca nelutecut manuator al fluerului a fost pretutindenea mare pe unde a umblat. Și a fost prin Germania, Franța, Anglia, etc. Sperăm că acelaș suc-ces îl va avea și la noi. Concertul se începe la orele 8 sara, Întrarea de persoană 1 cor.

Statue. Consiliul comunal din Pireu, cum se scrie din Atena, a decis să facă principelui moștenitor și eroului dela Ianina, *Constantin*, o statue ecvestră pentru meritele obținute în război.

Muncitori fără lucru în vreme de iarnă.

Numărul oamenilor, cari în iarna aceasta n'au găsit de lucru în Budapesta, se ureă la 30.000. Partea cea mai mare dintr'înșii este de 20—24 de ani; dar se găsesc și sub 16 și peste 70 de ani. Căsătorii sunt peste patru mii, cari au tot cam atâția copii. Între cei fără de lucru se află: cam 3000 de fierari, 2000 lemnari, 1300 croitori, 1200 zidari. Cu deosebire au rămas neocupați zu-gravii, și anume timp de 84 de zile.

Nou ambasador.

Dl Teodor *Dumba*, din ministerul de externe, a fost numit ambasador în Washington, ca urmaș al baron Henger-müller, trecut la pensie.

Greva școlărilor.

În clasa a opta gimna-zială a unui liceu din Sofia școlarii au declarat grevă, deoarece profesorul de limba franceză li-a cerut să traducă o lucrare de-a academi-cianului *Pierre Loti*. Școlarii au declarat, că nu citesc scrierile lui *Pierre Loti*, deoarece scriitorul francez grăește de rău pe bulgari în mai multe din cărțile sale. Tinerii au cerut să li se dea altă temă. Profesorul a refuzat; ear școlarii s'au ridicat și au părăsit sala de învățământ.

Coroane eterne.

Cu prilejul împlinirii anului al 10-lea dela moartea mult regreta-tului profesor Dr. D. P. Barcianu, membrii familiei dăruiesc întru vecinica odihnă a lui 10 cor. la Fundul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea școlilor (cafe/or) fără de lucru. La acelaș fond au mai dăruit: Alexandru Barsan, inv. (Rusciori) 50 bani și Ioan Radu, paroh (Măgarei), 30 bani. Pentru prinos aduce sincere mulțumite, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor sibieni: Victor Tordășianu, president.

Gorki grațiat.

Vestitul scriitor, Maxim *Gorki*, care trăiește pe insula Capri, este grațiat cu ocazia jubileului Romanov, și se poate întoarce în patrie. Gorki și-a părăsit țara în 1906. În 1905 fusese arestat pen-tru publicarea unui apel revoluționar con-tra domniei țarului. Guvernul voea să-l con-damne la moarte; planul acesta iusă a pro-dus o nespusă indignare pretutindeni în stră-nătate, unde s'au ținut numeroase adunări de protestare. Trepov, șeful poliției din Pe-tersburg, a pus în libertate pe Gorki, dar l-a exilat pentru totdeauna din Rusia. Scri-torul a stat câțva timp în America, apoi s'a stabilit pe insula Capri.

Un congres.

În Salonul de cură din Viena s'au întrunit reprezentanții profesiu-nilor femeiești moderne. Au fost de față: profesoare, învățătoare, farmacist, doctorițe, gimnastice, și altele, și au încercat să dove-dească cu argumente mai mult sau mai puțin tari, că toate carierele, ce și-au ales, corespund deplin chemării femeiești. În con-gres a domnit o perfectă armonie, având în vedere că de astădată motive politice nu erau la ordinea zilei.

Ghilotina.

Patru bandiți, condamnați la moarte și închiși într'una din temnițele Parisului, așteaptă momentul când vor fi decapitați cu ghilotina pentru mulțimea fă-rădelegilor comise. Z'ua execuțiunii nu este încă fixată; totuși în Franța începe iarăș a se discuta, că oare se potrivește sau nu cu demnitatea țării pedeșirea cu moarte, având în vedere că națiuni mai puțin culte din Europa de mult au desființat pedeapsa a-ceasta. Cu deosebire savanții poartă o luptă aspră contra ghilotinei, aducând motive pu-ternice pentru combaterea unui obicei ră-mas din evul mediu. Între motivele produse, cel mai interesant este faptul observat de un preot belgian, care avuse tr.ata datorie să însoțească pe osândiți la locul de exe-cuțiune. Preotul acesta în curs de zece ani a întrebat pe fiecare condamnat la moarte: a mai văzut sau ba vre-o execuțiune? Din-tre 167 de criminali au răspuns 161, că au asistat în adevăr la asemenea acte înfioră-toare. Care va să zică, asistarea la o exe-cuție nu produce nici pe departe efectul așteptat de legislatori, — căci omul pornit spre păcat nu se înfrică la vederea, cum osân-ditul se sfârșește sub ghilotină sau furci,

Nr. 141/1913.

(70) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Porcurea** prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în parohie, — cu prealabila știre a protopopului, — pentru a face cunoștință cu poporul, a cânta și cuvânta.

Geoagiu, 22 Februarie v. 1913.

Oficiul protopresbiterial al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Săpunul Steckenpferd din lapte de crin

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe rămâne și va fi neîntrecut în efectul său contra lănturilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumuseții și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic intrate necondiționat se confirmă, la 80 de bani bucata se află în farmacii, drogherii și parfumerii etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame, în tuburi la 70 fl. se află pretutindeni. (48) 4—40

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.

Nr. 27/1913.

(67) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/911 Epitrop, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr. or. rom. din Kelnek (Câlnic), protopopiatul Sebeșului. Comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea se va ține în 17/30 Martie 1913 în edificiul școalei din Câlnic la 10 ore a. m.

Prețul strigării este de 41.000 Cor. (Patruzeci și una mii de coroane) după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, ori în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da întreprinderilor.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și să supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericii aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla ori ce informațiuni.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie, nimic peste suma ce se va acorda.

Câlnic, din ședința comitetului parohial ținută la 16 Februarie (1 Martie) 1913.

Ioan Dușe
preot-prezident.

George Botoroagă
notar.

Epitropia parohială.

George Bona
epitrop I.

Jacob Ghișoiu
epitrop II.

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Pentru conformitate cu originalul.

Ioan Dușe
preot.

„MARGINEANA”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Poiana (comitatul Szeben).

Convocare.

Domnii acționari ai institutului „Mărgineana”, sunt invitați prin aceasta la

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Poiana, **Duminecă la 30 Martie 1913 n.** la orele 2 d. m. în localul institutului cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea.
2. Bilanțul anului de gestiune 1912, raportul Direcțiunii, raportul comitetului de supraveghiere și darea absolutului.
3. Distribuirea profitului curat realizat conform bilanțului.
4. Satorirea salarelor funcționarilor.
5. Alegerea funcționarilor.
6. Alegerea alor 2 membri în direcțiune pe timp de 3 ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghiere pe timp de 3 ani.
8. Fixarea dividendelor și a marcelor de prezență.
9. Eventuale propuneri conform, § 25 din statute.

N. B. Domnii acționari cari în sensul § 10 din statutele societății, doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, sunt poștiți a-și depune acțiunile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel puțin cu 1 oară înainte de deschiderea adunării.

La caz că nu să întrunește numărul suficient de acționari, adunarea generală se va ține la 8 zile, conform §-ului 21 din statute.

Poiana, la 6 Martie 1913.

Direcțiunea.

(69) 1—1

Bilanț la 31 Decemvrie 1912.

Activa.

Pasiva.

	K	f		K	f
Cassa	26,495	08	Capital societar	80,000	—
Cambii de bancă	408,282	79	Fondul de rezervă *)	26,473	60
Imprumuturi hipotecare	288,512	—	Fondul cultural filantropic	334	42
Imprumuturi pe obligațiuni	82,416	—	Fondul biser. nouă din Poiana	233	21
Credite de cont-curent	319,393	57	Depuneri spre fructificare	995,987	40
Efecte	13,680	—	Dividendă neridicată	58	—
Mobiliar	890	—	Creditori	2,378	90
după amortizare	290	—	Interese transitoare anticipate	14,020	—
Debitori	365	—	Profit curat	20,319	84
	1,139,805	37		1,139,805	37

*) Cu dotația din anul acesta va fi K 37,761.54.

Profit și Pierdere.

Debit.

Credit.

	K	f		K	f
Interese :			Interese :		
pentru depuneri spre fructificare	45,097	01	dela cambii de bancă	25,205	23
Spese :			dela imprumuturi hipotecare	17,039	62
Salare	1,900	—	dela imprumuturi pe obligațiuni	6,149	21
Marce de prezență	603	—	dela cont-curent	26,866	08
Chirie, imprimate, registre,			dela efecte	210	34
porto și diverse	1,456,54		Provizțiuni	1,078	43
	3,961	54			
Contribuțiune :					
dare directă și arunceri	2,410	82			
10% dare după inter. dep.	4,509	70			
	6,920	52			
Amortizări :					
din mobiliar	290	—			
Profit curat	20,319	84			
	76,588	91			

Poiana, la 31 Decemvrie 1912.

Nicolae Dobrotă m. p.,
director executiv.

Constantin Radu m. p.,
cassar.

Romul Vraciu m. p.,
contabil.

Direcțiunea:

George Bărbat m. p., preș-dir.

Ilie Moga m. p.

Ilie Muntean m. p.

Ilie Dăncilă m. p.

Dumitru Ghișe m. p.

Ioan Muntean m. p.

Aron Bozdog m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului, purtate în bună regulă. Deci Vă propunem a da absolutul direcțiunei și subsemnatului comitet pentru anul de gestiune 1912. În privința împărțirii profitului curat ne alăturăm întru toate la propunerea direcțiunei.

Poiana, la 6 Martie 1913.

Comitetul de supraveghiere:

Ioan Vlad m. p., preș. com. de supr.

Nicolae Dobrotă m. p.

Nicolae Fântână m. p.

NICOLAE POPA

croitor

Sibiu (Nagyszeben) strada Poplăcii Nr. 11.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public din Sibiu și jur, cumcă am preluat lucrătorea răposatului Ioan Dușe, croitor. Prin praxa mea specială voi servi tot așa ca și răposatul cu croiul cel mai nou cu care stau la dispoziția On. public în tot timpul.

Rog a sprigini industria română.

Cu stimă: **Nicolae Popa**
croitor.

(52) 3—3

Cărți mai nou apărute.

W. Herchenbach, Martirul Sebastian, Trad. de Arhiereul A. Petrescu Botoșeneanu 1:30
Otto v. Schaching, Chipul mamei Antonescu G., Studii asupra educației morale și estetice 3:—
Nădejde I. H., Educația în Anglia Popescu Sp., Contribuții la munca pentru ridicarea poporului 2:—
Barițiu Gh., Studii și Articole cu prefată de Dr. I. Lupăș 1:50
Iorga N., Scrisori de Boeri 1:75
Mănăstirea Hurezului —75
Patiția R., Munții noștri, Țara Topilor, Despre trecutul Munților apusei ai Transilvaniei 1:60
Dracinschi N., Poezii 2:50
Agărbiceanu, Schițe și Povestiri Brătescu Vomești, Intunec și Lumină (Novele) 2:—
Chirișescu M. I., Grănicerul (Novele) 2:—
Bernier M., Povestea unei fete, Localizată de Mușlea C. —30
Mehedinți, Cătră noua generație Natalia Negru, Mărturisiri (Nov.) 2:—
Rebreanu I., Frământări (Nov.) 1:50
Sadoveanu, Bordeenii (Novele) 2:—
Sandu Aldea, Pe Mărgineana (Novele) 2:—
Bucura Dumbravă, Pandurul (roman) 3:—
Michaelis K., Vârsta Periculoasă, trad. de Horia Carp 1:50
Bănescu N., Gheorghe Barițiu —60
 Correspondența Familiei Hurmuzachi cu Gh. Barițiu 1:—
Lagerlöf S., Legendele lui Isus Cristos 1:—

Iorga N., Să părăsim ortodoxia? —60
 „ „ Portul popular românesc —75
Iorga N., România, vecinii săi și chestia Orientului 1:25
Pr. I. Popescu Malaești, Ia și ceteste —60
Matei I., Din carnetul unui dascăl Oprean G. D., Invățătoria română din Sălagiu —50
Pr. S. Părvulescu, Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni —50
Rosetti R., Prin Pravoslavnică Rusie 2:—
Enescu I., Cooperativele Sătești Novicow I., Emanciparea femeii Elefterescu, Cartea neamului pe anul 1913 2:—
Almanahul Societății Scriitorilor Români 1:25
Pătrăscanu D., Schițe și amintiri (Novele) 2:—
 „ „ Timotheiu Mucenicul (Novele) 2:—
Scriban I. Arhim., Invățăminte filozofice morale din Naufragiul Titanicului —60
Elefterescu, Necesitatea religiei pentru omenire —50
Micu Dr. A., Starea învățământului în comitatul Hunedoarei —50
A. Vlahuță, Din Trecutul nostru, ed. II. 3:50
Guy de Maupassant, O viață, trad. de Gârleanu, ed. II, (Roman) 2:50
Dr. E. Sterian, Cum putem mări cantitatea de viață 1:50

La comande să se alăture 20—30 fil. pentru porto poștal.

Se află în depozit la Librăria arhidiecezană în Sibiu.